# ZİYAEDDİN FAHRİ FINDIKOĞLU BİBLİYOGRAFYASI

*Hayat Hikâyesi - Türk Düşünce Tarihindeki Yeri*

Nevin GÜNGÖR ERGAN

*Ord. Prof. Dr. Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu'na*
*doğumunun 120. yılında saygı ve şükranla*

Nevin GÜNGÖR ERGAN

# ZİYAEDDİN FAHRİ FINDIKOĞLU BİBLİYOGRAFYASI

*Hayat Hikâyesi - Türk Düşünce Tarihindeki Yeri*

DOĞU KİTABEVİ
'biz kimiz' diyenler için...

**2021**

Doğu Kitabevi
Sosyologca Kitapları / 104

Nevin Güngör Ergan
ZİYAEDDİN FAHRİ FINDIKOĞLU BİBLİYOGRAFYASI
Hayat Hikâyesi - Türk Düşünce Tarihindeki Yeri

Sosyologca Kitapları Genel Yayın Yönetmeni ve Dizi Editörü:
Ertan Eğribel - Yüksel Yıldırım

Sorumlu Genel Yayın Yönetmeni:
İbrahim Horuz

Kapak Tasarım ve Mizanpaj:
E&M

Baskı-Cilt: Repar Tasarım Matbaa,
Yenibosna Merkez Mh. Cemal Ulusoy Cd. No: 43
Bahçelievler/İstanbul (Sertifika No: 40675)

1. Baskı: Ocak 2022

ISBN: 978-625-7089-61-6

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Sertifika No: 11392

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Yeni Alan Yayıncılık'a aittir.
Doğu Kitabevi Yeni Alan Yayıncılık'ın yayın markasıdır.

Doğu Kitabevi
www.dogukitabevi.com
İslambey Caddesi, 102-104B Eyüpsultan-İstanbul
Tel.: 0 212 527 29 26
bilgi@dogukitabevi.com

# İÇİNDEKİLER

**ÖNSÖZ** ..... 7

**FINDIKOĞLU'NUN HAYAT HİKAYESİ VE TÜRK DÜŞÜNCE TARİHİNDEKİ YERİ ÜZERİNE NOTLAR** ..... 11
Fındıkoğlu'nun Hayatı, Yetiştiği ve Etkilendiği Ortam ..... 11
Fındıkoğlu'nun Türk Sosyoloji ve Düşünce Tarihindeki Yeri Üzerine Notlar ..... 19
Fındıkoğlu Bibliyografyası Üzerine Çalışmalar ..... 41
Fındıkoğlu Bibliyografyasının Hazırlanmasında İzlenen Yol ..... 56

**FINDIKOĞLU BİBLİYOGRAFYASI** ..... 61
Tarih Sırasına Göre Fındıkoğlu'nun Yayınları (Kronolojik İndeks) (1924-1973) ..... 61
Vefatından Sonra Tekrar Basılan Yayınları (1975-2021) ..... 233
Fransızcaya Çevrilerek Fransızca Gazetelerde Yayımlanan Yayınları (1939-1950) ..... 242
Yayınlar Dizini (Konu İndeksi/Alfabetik İndeks) (1924-1973) ..... 246

**ZİYAEDDİN FAHRİ FINDIKOĞLU HAKKINDA YAZANLAR VE YAZILANLAR BİBLİYOGRAFYASI** ..... 295
Tezler ve Seminerler ..... 295
Kitaplar ve Dergi Özel Sayıları ..... 298
Kitap Bölümleri ..... 300
Ansiklopedi / Sözlük Maddeleri ..... 306
Makaleler ..... 307
Çalıştay, Sempozyum ve Kongre Bildirileri ..... 319
Hakkında Basında Çıkan Haberler ve Açıklamalar ..... 322
Derleme ve Arap Harfleriyle Yazılı Eserlerini Latin Harflerine Aktarma (Çeviriyazı) Çalışmaları ..... 324
Fındıkoğlu Hakkında Yazanlar ve Yazılanlar Dizini ..... 326

# ÖNSÖZ

Türk sosyolojisinde Millet İnşa Edici Ekolün Ziya Gökalp'ten sonraki temsilcisi Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu'dur. İkinci nesil Türk sosyoloğu olarak Fındıkoğlu ulus devletin ve Cumhuriyetin kurulduğu, sosyo-kültürel alanda inkılâpların gerçekleştirildiği dönem Türkiye'sinde yerli ve millî bir düşünce geleneğinin kurulması hedefine yönelik olarak çalışmıştır. Bu yolda Türkiye'nin, Türk toplumunun sosyo-kültürel bütünleşme ve gelişmesi ile milletleşmesinin gerçekleşmesi/tamamlanmasını kendine şiar edinmiştir.

Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu yaklaşık elli yıllık meslekî hayatında sosyal bilimlerin çeşitli alanlarında, çeşitli yayın organlarında, çok çeşitli konularda 3000'in üzerinde eser vermiş bir bilim insanıdır. Çalışmalarını sürdürdüğü dönemde Türkiye'de sosyo-kültürel hayat alanında çok çeşitli ve yaygın problemler yaşanmaktadır; buna karşılık bu problemlerin çözümlenmesinde kullanılabilecek bilgi birikimi yeterli değildir. Fındıkoğlu çeşitli alanlardaki çok zengin çalışmalarıyla bir taraftan inkılâpların halka benimsetilmesi, bir taraftan bilimsel bilginin üretilmesi ve Batı'daki birikimin tercüme edilerek Türk düşüncesine aktarılması yoluna girmiştir. Böylece hem belli bir kültürel birikimin sağlanmasına, hem de üretilen bilginin sosyo-kültürel yapı problemlerinin çözümünde kullanılması için faaliyetlerini sürdürmüştür (Güngör Ergan 2008: 663-664). Onun eserlerinin okunup incelenmesi hızlı değişme ve gelişme sürecindeki Türk toplumunda birçok toplumsal problemin anlaşılıp çözülmesine ışık tutacaktır.

Bibliyografik eserler toplumsal hafıza olarak nitelendirilemeseler bile, şüphesiz onun en sağlam unsurlarıdır. Toplumsal hafıza ve kolektif şuuraltı olguları ile toplumsal yapıların devamlılığı ve tarihî süreklilik olguları arasında kaydedilen ilişki bakımından bibliyografya çalışmaları önemli ve değerlidir. Bu çalışmalarının dikkate alınmaması ile toplumsal hafıza zaafı arasında bir ilişki kabul edilirse bibliyografya çalışmalarının toplumsal hafızaya yardımcı olarak değeri anlaşılır (Akder 1971: V, VII).

Fındıkoğlu Bibliyografyası üzerine bu çalışmamız başlıca üç bölümde kurgulanmıştır: Birinci bölümde öncelikle hayatı, yetiştiği ve etkilendiği ortam açıklanmaya çalışılmıştır. Sonraki alt başlıkta şimdiye kadar hakkında yapılan çalışmalardan faydalanılarak Fındıkoğlu'nun Türk düşünce tarihindeki yeri üzerinde durulmuştur. Bu bölümün son iki alt başlığında 1958 ön-

cesinden 2021'e kadar Fındıkoğlu Bibliyografyası üzerine yapılan çalışmalar ve bu çalışmada takip edilen yol açıklanmıştır.

Çalışmamızın ikinci bölümünde Fındıkoğlu'nun bibliyografyası dört alt başlıkta yer verilmiştir. Sıra ile:

1) Tarih sırasına göre Fındıkoğlu'nun yayınları,

2) Vefatından sonra tekrar basılan yayınları,

3) Fransızca'ya çevrilerek Fransızca gazetelerde basılan yayınları,

4) Yayın adına göre dizin.

Çalışmamızın üçüncü bölümünde Fındıkoğlu'nun hakkında yazılanlar ve yapılan çalışmalar ele alınmıştır. Bu bağlamda tezler; kitaplar ve dergi özel sayıları, kitap bölümleri; ansiklopedi maddeleri; makaleler; sempozyum, çalıştay ve panel bildirileri; basında çıkan haberler, çeviriyazı çalışmaları ve Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu hakkında çalışma yapan araştırmacılar dizini birer alt bölümde yer almıştır.

Bu çalışmanın ortaya konmasında etkili olan ve emeği geçen Hocalarıma ve meslektaşlarıma teşekkür etmek istiyorum. Öncelikle Fındıkoğlu üzerine yaptığım Doktora Tezimin danışmanlığını üstlenen ve akademik kariyerimin her aşamasında desteğini esirgemeyen, ayrıca Fındıkoğlu'nun 1958-1976 arası eserlerinin bibliyografyasını yazan Prof. Dr. Mustafa E. Erkal'a şükranlarımı sunuyorum. İlk Fındıkoğlu Bibliyografyası'nı hazırlayarak daha sonraki çalışmaların temelini sağlayan Amiran Kurtkan Bilgiseven'in ruhu şad olsun. Kitabın tüm metnini okuyarak eleştiri ve değerlendirmeleriyle katkıda bulunan Dr. Dursun Ayan'a özel teşekkürlerimi sunuyorum. Fındıkoğlu'nun eşi Efser Fındıkoğlu Doktora Tez çalışmam esnasında Fındıkoğlu'nun şahsî kütüphanesini açarak kendisinde mevcut kaynaklardan faydalanmamı sağlamıştır, ruhu şad olsun. Doktora çalışmam esnasında tanıştığım, o günden beri çalışmalarıma destek veren Emin Fındıkoğlu'na şükran borçluyum. Türk düşünce tarihinde bibliyografya çalışmalarıyla da tanınan ve Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu bibliyografyasının hazırlanması gereğini ısrarla belirterek beni bu çalışmayı yapmaya teşvik eden Prof. Dr. Aykut Kazancıgil'e teşekkür ediyorum. Yaptığı titiz çalışma ile Fındıkoğlu'nun Folklor ve Halk Edebiyatı ile ilgili eserlerini inceleyen, Lisans ve Yüksek Lisans öğrencilerini bu konuda çalışmaya yönlendirerek yaptıkları çalışmaları tarafıma gönderen Prof. Dr. Dilaver Düzgün'e ayrıca teşekkürü borç biliyorum. Çalışmanın Konu ve Yazarlar/Yazılanlar Dizinini oluşturan Arş. Gör. Serkan Coşkun'a çok teşekkür ediyorum. Milli Kütüphane'deki kaynaklara erişimimi kolaylaştıran Sibel Gürbüz'e ve Ünal Çelik'e de teşekkürü borç biliyorum.

Fındıkoğlu üzerine bu biyografi ve bibliyografi çalışmasının yeni nesillerin Fındıkoğlu çapında bir büyük insanımızı tanımasına, rol modeli olarak alarak Türk kültürü ve düşüncesi üzerine çalışmalarını yönlendirmesine vesile olmasını diliyorum.

**Nevin GÜNGÖR ERGAN**

Ankara, Kasım 2021

# FINDIKOĞLU'NUN HAYAT HİKÂYESİ VE TÜRK DÜŞÜNCE TARİHİNDEKİ YERİ ÜZERİNE NOTLAR

Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu'nun hayat hikayesinin, yetiştiği ve etkilendiği ortamın bilinmesi, Türk düşünce tarihi içindeki yerine temas edilmesi; fikirlerinin anlaşılmasında, değerlendirilmesinde ve bibliyografyasından faydalanmada kolaylık sağlayacaktır.

## Fındıkoğlu'nun Hayatı, Yetiştiği ve Etkilendiği Ortam

Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu'nun doğum tarihi genellikle 1901 olarak belirtilmesine rağmen bazı kaynaklarda 1902 olarak tarihlenmektedir. Dilaver Düzgün Cavit Orhan Tütengil, Faik Reşit Unat ve Fındıkoğlu'nun akrabalarından Necip Çadırcı'nın verdiği bilgilere[1] dayanarak bu durumu şöyle açıklamaktadır: Tütengil Fındıkoğlu'na armağan olarak çıkarılmış olan 1975 Yılı *Sosyoloji Konferansları*'nda yazdığı "Fındıkoğlu Üzerine Notlar" başlıklı yazısında Fındıkoğlu'nun İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ne vermek üzere 19.3.1938 tarihinde doldurarak imzaladığı bir fişte doğum yılı olarak 1317 (1901) yazdığını, ayrıca buraya eklediği 21.3.1933 tarihini taşıyan nüfus hüviyet cüzdanı örneğinde de doğum tarihi olarak 1317 kaydının bulunduğunu belirtmiştir. Muhtemelen Rumî tarihin Miladî tarihe çevrilmesinde karşılaşılan ikilik, doğum tarihindeki anlaşmazlığa sebep olmuştur. R. 1317 tarihinin karşılığı M. 1901/1902'dir, yani 1901 yılının son ayı ile 1902 yılının ilk iki ayını içine almaktadır. Fındıkoğlu'nun kendisinin "yaz aylarında dünyaya geldiğini" söylediğini aktaran Necip Çadırcı'nın bu sözlerini de bilgilerimize eklersek, doğum tarihinin 1901 yılı olduğu kesinleşmiş olacaktır (Düzgün 1997: 6).

[1] Cavit Orhan Tütengil, "Fındıkoğlu Üzerine Notlar", *1975 Yılı Sosyoloji Konferansları*, 13. Kitap, İstanbul Üniversitesi Yayını, İstanbul 1976, s. 13-17.
Faik Reşit Unat, *Hicrî Tarihleri Miladî Tarihe Çevirme Kılavuzu*, Ankara 1988.
Dilaver Düzgün'ün 2.5.1990 tarihinde Z.F. Fındıkoğlu'nun akrabalarından Erzurum Lisesi Müdürü Necip Çadırcı ile yaptığı 2.5.1990 tarihli görüşme.

# Fındıkoğlu'nun Türk Sosyoloji ve Düşünce Tarihindeki Yeri Üzerine Notlar

Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu Osmanlı Devleti'nin parçalanıp Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanından hemen sonra yazı hayatına başlamıştır. Ülkede askerî ve siyasî alanda başarılı olunmuş, İstiklâl Savaşı kazanılmıştı. Fakat Türk milletinin millet olarak güçlenip gelişmesi için siyasî ve askerî alanda kazanılan zaferlerin sosyal, kültürel ve ekonomik alandaki başarı ve ilerlemelerle desteklenmesi gerekmekteydi. Sosyal konularla ilgilenen bir bilim insanı ve düşünür olarak Fındıkoğlu'nun çalışmalarını yoğunlaştırdığı meseleler ve konular; Anadolu halk kültürünün bilimsel araştırmalarla ortaya çıkarılması, sosyal bilimlerin her alanındaki çalışmalarla sosyo-kültürel bütünleşmenin ve millî birliğin sağlanması, Türk milletinin sosyo-kültürel alanda ilerleyerek çağdaş milletler arasında gerçek yerini alması idi.

Fındıkoğlu'nun 1924-1930 yılları arasındaki yazılarında üzerinde durduğu konular; anıları, gezi notları, kitap, dergi, gazete tanıtımları ve değerlendirmeleri, Erzurum şairleri, duygularını ifade eden şiirleri, folklor ve halk bilgisi üzerinedir. Edebiyat sosyolojisi açısından çok önemli bir hazine olan bu eserlerinde de Fındıkoğlu Anadolu ve Türk kültürüne hakimdir; Doğu-Batı kültürü üzerine derin analizler yapmaktadır. Bu dönemde Anadolu kültürünü tanıtmaya, Cumhuriyet inkılâplarını anlatmaya çalışmıştır. Dil bahsinde açıklayacağımız üzere bu dönemde Harf İnkılabını desteklemekte ve hemen ardından bir dil inkılabının da yapılması gereğini açıklamaktadır.

1924-1930 yılları arasında yazdığı dergiler arasında daha çok *Anadolu*, *Mihrap*, *Erzurum Muallimler Birliği*, *Meslek*, *Halk Bilgisi*, *Felsefe ve İçtimaiyat* ve *Hayat Mecmuaları* yer almaktadır. *Son Telgraf*, *Varlık*, *İstiklâl*, *Halk* ve *Hakimiyet-i Milliye* bu dönemde yazılarının yayımlandığı gazetelerdir.

Fındıkoğlu'nun 1924-1930 döneminde dört kitabı yayımlanmıştır. 1927 yılında liselerde ders kitabı olarak okutulan *Bediiyat* adlı eseri ile *Erzurum Şairleri* adlı eseri yayımlanmıştır. 1928 yılında *Bayburtlu Zihni* ve *Halk Bilgisi Toplayıcılarına Rehber* (26 sayfalık bu eserin 1. ve 2. kısımları Ziyaeddin Fahri tarafından yazılmıştır) isimli iki kitabı yayımlanmıştır.

Fındıkoğlu 1930-1934 yılları arasında Fransa'da ikinci felsefe lisansını yapmış, doktora çalışmasını da ilerletmiş bulunduğundan bibliyografyasın-

## Fındıkoğlu Bibliyografyası Üzerine Çalışmalar[28]

Türk sosyolojisinde Ziya Gökalp ile başlayan kronolojik zincirin Mehmet İzzet'ten sonra gelen halkasını Hilmi Ziya Ülken ile birlikte Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu teşkil etmektedir. İsmet Binark hazırlamış olduğu Ziya Gökalp Bibliyografyasının önsözünde "Cumhuriyet devri Türk cemiyetine fikirleriyle Ziya Gökalp kadar tesir etmiş bir ikinci insan bulmak güçtür. Zira, millî oluşun tarihî seyrini çizen hadiseleri, birbirine bağlamak zaruretini duyacak bir ilim zihniyeti için bugünkü Türkiye'yi Ziya Gökalp'siz düşünmek zordur" (Binark 1971: XIII) diyor. Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu ve Hilmi Ziya Ülken'in eserlerine müracaat etmeden de bugünkü Türk sosyolojisinin tarihini, hatta bilim tarihini yazmak, Türk toplumunun güncel sosyo-kültürel meselelerini anlamak, yorumlamak, inceleyip değerlendirmek mümkün değildir. Bu konulara ait başucu eserleri ikinci nesil Türk sosyologları olan bu iki ismin kaleminden çıkmıştır.

Türk sosyoloji tarihinde Ziya Gökalp, birinci nesil Türk sosyoloğu olarak, Osmanlı İmparatorluğu'nun II. Meşrutiyet, I. Dünya Savaşı, Osmanlı'nın parçalanması ve Millî Mücadele dönemleri ile Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş dönemine şahitlik etmiştir. Ayrıca Türkiye'de sosyoloji biliminin ve sosyoloji kürsüsünün kurucusu olarak Türk ulus-devletinin kuruluşu, Anadolu'daki Türk folkloru ve halk bilgisine/edebiyatına hizmet etmiş kişilerin ve ürünlerinin tespit edilerek milletleşmenin temelinin atılması ve inkılâpların halka benimsetilmesi ve temel sosyoloji eserlerinin ortaya çıkmasında öncü çalışmalarıyla etkili olmuştur. Mustafa Kemal Atatürk'ün fikirlerinin babası olarak Cumhuriyet dönemi inkılâplarının ve milletleşmenin fikrî zeminini oluşturmuştur.

Ziyaeddin F. Fındıkoğlu ise ikinci nesil Türk sosyoloğu olarak Anadolu'da/Türkiye'de Türk toplumunun sosyo-kültürel bütünleşmesi, milletleşmesi, kalkınması ve gelişmesi amacıyla düşünmüş, yazmış, hayatı boyunca elli yıla yakın süre yerli ve millî bir düşünce geleneği kurmak için çalışmıştır. Türkiye'nin Osmanlı dönemine tekabül eden Birinci ve İkinci Dünya Sava-

[28] Bu başlık altındaki bilgiler yazarın "Fındıkoğlu Bibliyografyaları Üzerine Notlar" isimli makalesinin aynı başlıklı kısmının geliştirilmiş ve tamamlanmış halidir (Bkz., Güngör Ergan 2021: 312-318).

## Fındıkoğlu Bibliyografyasının Hazırlanmasında İzlenen Yol

Başlıca üç bölümden oluşan bu bibliyografya çalışmasında ilk bölümde Fındıkoğlu'nun hayat hikâyesi, bibliyografyası üzerine yapılan çalışmalar ve Türk düşünce tarihindeki yeri kısaca açıklanmıştır. İkinci bölümde Fındıkoğlu'nun yayınladığı tüm çalışmaları önce kronolojik sıra ile ve açıklamalı olarak dizilmiş, daha sonra sıra ile vefatından sonra tekrar basılan yayınları, Fransızcaya çevrilerek Fransızca gazetelerde basılan yayınları ve yayın dizini yer almıştır. Üçüncü bölümde ise tezler; kitaplar ve dergi özel sayıları; kitap bölümleri; ansiklopedi maddeleri; makaleler; sempozyum, çalıştay ve panel bildirileri; hakkında basında çıkan haberler, çeviriyazı çalışmaları alt başlıkları altında Fındıkoğlu hakkında yapılan her türlü yayın çalışmaya dahil edilmiş, sonunda hakkında yazanlar ve yazılanlar dizini oluşturulmuştur. Bu bölümlerin ve alt bölümlerin düzenlenmesinde Aykut Kazancıgil ve Ayhan Vergili'nin yaptıkları bibliyografya çalışmalarına[37] yakın bir yol izlenmiştir. Bibliyografyadan kolaylıkla faydalanılması açısından çalışmamızın bundan sonraki iki temel bölümünü ve bu bölümlerdeki dizinleri nasıl oluşturduğumuzu kısaca açıklamakta fayda vardır:

*2. Bölüm: Fındıkoğlu Bibliyografyası*

*2.1. Tarih Sırasına Göre Fındıkoğlu'nun Yayınları:*

Burada Fındıkoğlu'nun tespit edebildiğimiz çalışmaları 1924'deki ilk eserinden 1973'deki son eserine kadar, tarih sırasına göre 1'den 3595'e kadar numaralandırılarak dizilmiştir. Her yıl kendi içerisinde önce kitap ve broşürler, sonra dergi ve gazete makaleleri olarak sıralanmıştır. Eserin künyesinden hemen sonra eğer takma ad veya işaret kullanılmışsa parantez içinde verilmiştir. Dizinler yapılırken sadeliği ve açıklığı sağlamak açısından, eserlerle ilgili açıklamalar, dipnotlarla değil, eserin künyesinden ve/veya takma ad veya işaretten hemen sonra parantez içerisinde verilmiştir.

Kitap ve broşürlerde hepsi Fındıkoğlu'na ait olduğu için yazar adı soyadı verilmemiş; eserin adı, basıldığı yayınevi ve/veya matbaa, basıldığı yer ve yıl, sayfa adedi olarak verilmiştir. {Örnek: 277 Zorlara Dağlar Dayanmaz, Burhaneddin Matbaası, İstanbul 1934. 80 s. (Ahmet Halil) [Bu eserin 44-46.

[37] Bkz., Aykut Kazancıgil ve Ayhan Vergili, İstanbul Darülfünunu Edebiyat Fakültesi Mecmuası (İnceleme ve Dizin), Tüklük Bilimi Araştırmaları, Niğde 2002, s. 27-74; Ayhan Vergili, Ord.

# FINDIKOĞLU BİBLİYOGRAFYASI

## Tarih Sırasına Göre Fındıkoğlu'nun Yayınları (Kronolojik İndeks) (1924-1973)

**1924**

1 İbni Haldun, 1924 (Anadolu Mecmuası tarafından yayımına başlanan bu eserin yalnız üç forması çıkabilmiş, mecmuanın faaliyetini durdurması üzerine yayımı kalmıştır).

2 "Bahar", Yeni Yol Mecmuası, 1340/1924. (Bu şiir Nadire Mahmut tarafından bestelenmiş ve notaları bestede aynı nüshada yayımlanmıştır)

3 "Bir Mektubun Düşündürdüğü Şeyler: Yüksek Tahsil İçin İstanbul'a Gelemeyen Bir Gencin Istırabı", Anadolu Mecmuası, S. 2, 1924, s. 77-79.

4 "Anadolu İnkılâbı: Mehmet Arif'in aynı isimli Kitabının Tahlili", Anadolu Mecmuası, S. 3, 1924, s. 113-116.

5 "Hicret", Anadolu Mecmuası, S. 4, 1924, s. 156. (Şiir)

6 "Milliyet Meselesi", Anadolu Mecmuası, S. 5, 1924, s.178-188.

7 "Bir Müsahabe Münasebetiyle", Anadolu Mecmuası, S. 5, 1924, s. 207.

8 "J. Dewey'in Felsefe ve Terbiyesi I", Anadolu Mecmuası, S. 6, 1924, s. 230-237.
(3 sayılık tefrika)

9 "J. Dewey'in Felsefe ve Terbiyesi II", Anadolu Mecmuası, S. 4, 1924, s. 252-257.

10 "Budapeşte Turan Cemiyeti", Anadolu Mecmuası, S. 7, 1924, s. 303-309.

11 "Aydınlıkta Bir Zulmet", Anadolu Mecmuası, S. 8, 1924, s. 310-312.

12 "J. Dewey'in Felsefe ve Terbiyesi III", Anadolu Mecmuası, S.8, 1924, s. 284-286.

13 "Ziya Gökalp", Anadolu Mecmuası, S. 8, 1924, s. 292-295. (A. H.)

14 "İbni Haldun'da İçtimaiyat I", Mihrap Mecmuası, S.18, 1924, s. 571-577. (Gumplawitz'den Tercüme), (3 sayılık tefrika)

15 "İki Meçhul Şaire", Mihrap Mecmuası, S. 20, 1924, s. 753. (A.H.)

16 "İki Meçhul Şaire", Mihrap Mecmuası, S. 22, 1924. (A.H.)

17 "İbni Haldun'da İçtimaiyat II", Mihrap Mecmuası, 1924, S. 22, s. 775-778.

18 "İbni Haldun'da İçtmaiyat III", Mihrap Mecmuası, S. 23, 1924, s. 798-801.

19 "Romanya'da Anti-Semitizm", Son Telgraf Gazetesi, 4.10.1924.

20 "Yeni Romanya ve Eski Romanya", Son Telgraf Gazetesi, 5.10.1924.

21 "Romanya'da Talebe Yurtları", Son Telgraf Gazetesi, 6.10.1924.

## Vefatından Sonra Tekrar Basılan Yayınları (1975-2021)

1 Karl Marx ve Sistemi, Ötüken Yayını, İstanbul 1975.
2 "Muallim Mekteplerinin 100. Kuruluş Yıldönümü Münasebeti ile: Yüksek Muallim Mektebi ve Bugünkü Durum", Eğitim Hareketleri Dergisi, C. XX, S. 236-237, 1975, s. 10-14. [1.b., "Muallim Mekteplerinin Yüzüncü Kuruluş Yıldönümü Münasebeti İle: Yüksek Muallim Mektebi ve Bugünkü Durum", Bilgi Mecmuası, S. 7, 1947, s.19-20. (A. H.)]
3 İktisat Sosyolojisi Bakımından Sosyalizm, I. Cilt. 3.b., Türk Kültür Yayını: 12-A, İstanbul 1976, 286 s.
4 İktisat Sosyolojisi Bakımından Sosyalizm, II. Cilt. 3.b., Türk Kültür Yayını: 12-B, İstanbul 1976, 271 s.
5 Karl Marx ve Sistemi, 2.b., Ötüken Yayını, Nu. 82, İstanbul 1976, 360 s.
6 Karl Marx ve Sistemi, 3.b, Ötüken Yayını, No. 82, İstanbul 1981, 376 s.
7 Zorlara Dağlar Dayanmaz, 2.b., Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını, Kültür Eserleri Dizisi, 1987. [1.b., Zorlara Dağlar Dayanmaz, Burhaneddin Matbaası, İstanbul 1934. 80 s. (Ahmet Halil)]
8 Estetik, Yay. Haz. Rıdvan Canım, Yazar Yayınları, Ankara 2009, 144 s. (Fındıkoğlu'nun Bediiyat adlı eserinin eski yazı orijinal metni ve Latin harflerine aktarılarak sadeleştirilmiş çeviriyazı metni).
9 Erzurum Şairleri, 1.b., Kısmî Sadl. Abdulkerim Dinç, Türkiye Yazarlar Birliği Vakfı Yayını, Ankara 2010.
10 Erzurum'da İz Bırakanlar: Yunus Emre, Haz: Dilaver Düzgün, Atatürk Üniversitesi Yayını, Erzurum 2016, 88 s.
11 Erzurum Şairleri, Latin Harflerine Aktaran ve Yay. Haz: Erdoğan Erbay ve Dilaver Düzgün, Atatürk Üniversitesi Yayını, Erzurum 2019, 144 s. e-Kitap.
12 Yunus Emre- Anadolu Edebiyatı Notları, Haz: Yusuf Turan Günaydın, İz Yayıncılık, İstanbul 2014, 128 s. (Yazar burada Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu'nun 1925 yılında Meslek Gazetesi'nde yayımlanan 12 bölümlük yazı dizisini kitaplaştırmış; kitap, dergi ve gazetelerde Yunus Emre ile ilgili diğer yazılarını da Eklerde metin olarak vermiştir). (Bu kitap bir çeviriyazı/transliterasyon çalışmasıdır).
13 Bediiyat, Sosyologca, S. 21, Ocak-Haziran 2021, Doğu Kitabevi Yayını, İstanbul 2021, s. 256-303. (Bediiyat'ın Nuray Şehitoğlu tarafından çeviriyazı olarak hazırlanmış tam metni)

## Fransızcaya Çevrilerek Fransızca Gazetelerde Yayımlanan Yayınları (1939-1950)

**Ankara Gazetesindeki Yazıları**

1 "Un Grand Homme de Lettres: Namık Kemal I, Ankara,19.1.1939, s. 5.
2 "Un Grand Homme de Lettres: Namık Kemal II", Ankara, 26.1.1939, s. 5,6.
3 "La Politique Sociale en Turquie-Son Importance-Ses Problemes I", Ankara, 21.3.1940, s. 6.
4 "La Politique Sociale en Turquie-Son Importance-Ses Problemes II", Ankara, 28.3.1940, s. 3.
5 "La Politique Sociale en Turquie-Son Importance-Ses Problemes III", Ankara, 28.3.1940, s. 6.
6 "La Politique Sociale en Turquie-Son Importance-Ses Problemes IV", Ankara, 4.4.1940, s. 4.
7 "Ce par Quoi Namık Kemal Survit", Ankara, 19.12.1940, s. 6.

**İstanbul Gazetesi'ndeki Yazıları**

8 "Son Importance-Ses Problemes I", İstanbul, 20.4.1940, s. 4.
9 "Son Importance-Ses Problemes II", İstanbul, 22.4.1940, s. 4.

**La Republique Gazetesi'ndeki Yazıları**

10 "La Lutte Contre la Speculation en Turquie Lors de la Derniere Guerre", La Republique, 8.1.1943, s. 2.
11 "Les Partis Politiques dans a France Actuelle", La Republique, 16.1.1943, s. 2.
12 "Un evenement Commun dans la Politique Turque des Deux Guerres Modiales", La Republique, 21.1.1943, s. 2.
13 "Le Vol et la Speculation", La Republique, 24.1.1943, s. 2.
14 "La Fondation d'une Ville Nouvelle: Karabük", La Republique, 4.5.1943, s. 3.
15 "Le Probleme Social en Italie", La Republique, 16.8.1943, s. 3.
16 "La Question Sociale en Angleterre", La Republique, 30.08.1943, s. 3. (
17 "Bacon et Notre Epoque", La Republique, 8.5.1945, s. 2.
18 "De nos Jours Nous Sentons Aussile Beson d'un Nouvel İdeal de Nationalismeturc Grande Activite sur Ziya Gökalp", La Republique, 3.10, 1945, s. 2.

# Yayınlar Dizini (Konu İndeksi/Alfabetik İndeks) (1924-1973)


**A**

A. Turkisch Sociologist in Malta: 3172
Abdülaziz Mecdi ve Hayatı: 745
Acaba Neden?: 2421
Acı, Fakat Faydalı Bir Konuşma: 426
Action et Realite en Sociologie: 345
Adana Çevresinde İşveren ve Ziraî İşçi Münasebeti: 2473
Adana'da Üniversite: 2880
Adana'nın Teşekkülü: 2428
Adapazarı'nda Gezinti ve Sosyal İnsan Tipleri: 2811
Adapazarı'nın Şehirleşmesi ve Sosyolojik Meseleleri: 3307
Adapazarı'nın Şehirleşmesi ve Sosyolojik Problemleri:3359
Adımız ve Yolumuz: 1437
Ağa Han ve İnkılâp Tarihimiz: 2279
Ağaoğlu'nun Son Eserleri: 2352
Ahlâk Tarihi: 810, 912, 913
Ahlâk Tecrübesi: 343, 394
Ahlâk ve İçtimaîyat: 432, 476, 477
Ahlâk ve Ruhiyat: 378
Ahlâkî Duygunun Tahlili: 485
Ahlâkî Hareketin Seciyeleri: 423
Ahlâkî İş ve Mahiyeti: 489
Ahmet Mithat Efendi ve Bizde Ümanizm: 902
Ahmet Mithat Efendi: 909
Ahmet Mithat Efendi'de Türkçülük ve Türkçecilik:684-686, 688
Ahmet Şuayb ve Düşünceleri: 766
Aile Ahlâkı: 2479-2481, 2483-2486
Aile Hukukumuzun Tedvini Meselesi: 708
Aile Hukukunda Ekzogomi Problemi III: 400, 401, 402
Aile İçtimaiyatı: Birinci Kısım: Tabiatta ve
Cemiyette Aile: 403
Aile Müessesemizde Buhran Belirtileri: Evlenmede Güçlük: 2426
Aile Sosyolojisi Meseleleri: 3547
Aile Terbiyemiz Nasıl Olmalı?: 1169
Akçakoca'da Bir Üniversiteli: 2036
Akçakoca'da Fındık Kooperatifi: 2035
Akçakoca'ya Doğru: 2034
Akdeniz Medeniyeti ve Türk Tarihî: 2223
Akdeniz Memleketlerinde Ziraî Assosiyasiyonizm Tipleri: 3130
Akdeniz Türkiye'sinde Bir Narenciye Bölgesi:
Silifke: 3204
Akdeniz Türkiyesinde Erdemli'de Bir Ziraî Mahsuller (Narenciye) Satış Kooperatifi Denemesi ve Meseleleri (Une Cooperative de Vente des Produits Agricoles a Erdemli en Anatolie Mediterraneen: 3179
Akıl Hıfzısıhhası Cemiyeti Çalışmaları: 986
Alanya Migros'u Bekliyor: 2015
Alanya'da Karşılaştığım İlk Mesele: 2009
Alanya'dan Ayrılırken: 2080
Albayrak Hakkında: 2028
Albayrak Koleksiyonu Etrafında: 2948, 2971
Ali Kâmi'nin Türk Sosyolojisindeki Mevkii: 971
Ali Nüzhet Göksel ve Türk Sosyolojisine Hizmetleri: 2657

# ZİYAEDDİN FAHRİ FINDIKOĞLU HAKKINDA YAZANLAR VE YAZILANLAR BİBLİYOGRAFYASI

## Tezler ve Seminerler

1 Acar, Ahmet, *Ziyaettin Fahri Fındıkoğlu Sisteminde Din,* Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı, Din Sosyolojisi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2012, 173 s. (Danışman: Prof. Dr. Zeki Arslantürk)

2 Aşçı, Melek, *Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu'nun Makalelerinden Seçmeler,* Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Tezi, Erzurum 2002. (Danışman: Dilaver Düzgün)

3 Avşaroğlu, Batuhan, *Türk Modernleşmesi Açısından Hukuk Sosyolojisi: Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu Örneği,* Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İnsan ve toplum Bilimleri Anabilim Dalı Sosyoloji Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2019, 109 s. (Danışman: Prof. Dr. Bedri Gencer)

4 Ay, Ömer, Ahmet Kara, Salih Utan, *Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu Erzurum Şairleri (1927),* Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Tezi, Erzurum 2004. (Danışman: Dilaver Düzgün)

5 Boztaş, Burhan, Nurullah Açıkel, *Ord. Prof. Dr. Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu - Erzurum Şairleri,* Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Tezi, Erzurum 2004. (Danışman: Dilaver Düzgün)

6 Cengiz, Çiğdem, *Bedî'îyat- Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu,* Atatürk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, Erzurum 1998. (Danışman: Yard. Doç. Dr. Ali İhsan Kolcu)

7 Çalğın, Zeynep, *Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu'nun Makalelerinden Seçmeler – II,* Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Tezi, Erzurum 2003. (Danışman: Dilaver Düzgün)

8 Çimen, Musa, *Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu ve Halk Bilgisi Mecmuası*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Seminer Çalışması, Erzurum 2001, 40 s. (Danışman: Dilaver Düzgün)